

KONKURSFÖRVALTARKOLLEGIERNAS FÖRENING

PM

rörande Konkursförvaltarkollegiernas Förenings inställning till övergångsbestämmelserna i anledning av ändringarna i förmänsrättslagen.

Det bör inledningsvis för ordningens skull påpekas att nedanstående tolkningsproblem avseende övergångsreglerna till FRL och KL endast uppkommer i de konkurser, där ansökan inlämnats efter utgången av 2003 och där det finns företagsinteckning, beviljad före den 1 januari 2004.

1. Punkt 2 i övergångsbestämmelserna till FRL

Föreningens principiella inställning är att frysningsprincipen gäller alla förmånsrätter, dvs den förmånsrätt som föreligger vid konkursbeslutet kan inte ändras under konkursens handläggning.

Efter den belysning av äldre lagstiftning som skedde genom professor Mikael Möller vid Insolvensrättsligt Forum 2005 anser föreningen att den formulering som valts i den nu aktuella punkten i övergångsbestämmelserna måste tolkas så att även lagstiftaren haft för avsikt att frysningsprincipen skall gälla.

Föreningen åberopar därvid följande;

A.

Lag om företagsinteckning (1966:454) utfärdades 1966-07-29 efter att ha föreslagits i prop. 1966:23. Lagen trädde i kraft 1967-01-01.

Enligt punkt 3. a) skulle äldre lag gälla vid konkurs på grund av ansökan gjord före ikraftträdandet. Någon ytterligare tid för borgenärerna att anpassa sig till denna nya lagtext finns inte i SFS 1966:454.

Samtidigt ändrades reglerna om förmånsrätt, som då återfanns i 17 kap HB. Genom SFS 1966:456 ändrades 17:7 HB, varvid under övergångsbestämmelser angavs att dessa följer av övergångsbestämmelserna till lagen om företagsinteckning.

B.

En av orsakerna till de nya bestämmelserna om lag om företagsinteckning var tillkomsten av lag (1966:453) om vad som är fast egendom. Enligt 5 § denna lag kom företagsintecknad egendom att ingå i den fasta egendom efter sex månader, om näringsidkaren förvärvade fastigheten. Denna bestämmelse innebar självfallet en inskränkning i tidigare företagsinteckningsinnehavares rätt. Sannolikt på grund härav beslöts om en övergångstid för borgenärerna att anpassa sig till de nya bestämmelserna.

Lagen trädde i kraft 1967-01-01 enligt 1. i övergångsbestämmelserna.

I 2. andra stycket stadgas dock "Besvärar vid den nya lagens ikraftträdande egendom av förlagsinteckning, gäller för tiden till den 1 januari 1968 ... äldre lag beträffande frågan i vad mån egendomen hör till fastighet."

I samma stycke finns också regler som medger rätt till förtida uppsägning av fordringshandling på den grund att den nya lagen kom att medföra minskning i säkerhetens värde och att de gamla reglerna skall gälla om vissa tidsfrister såvitt gäller talans väckande och ansökan om konkurs iakttogs.

Dessa övergångsbestämmelser hade således i princip sätt samma innehåll som de nu omtvistade övergångsreglerna.

Det är då väsentligt att ta del av förarbetena till de i propositionen slutligt föreslagna reglerna, som kom att utformas av lagrådet. I det till lagrådet remitterade förslaget stod "endast" att gamla regler skulle tillämpas för gamla förlagsinteckningar om utmätning skedde eller konkurs följde på ansökan före 1968-01-01.

Lagrådets yttrande avslutas på sid 127 i propositionen med följande: "Det kan ifrågasättas huruvida särskild bestämmelse bort upptagas för det fall att fastighetsägaren försättes i konkurs under den tvååriga övergångstiden och konkursen pågår vid dennas utgång. Den princip som kommit till uttryck i första stycket av förevarande punkt i övergångsbestämmelserna torde emellertid komma att vinna tillämpning utan något uttryckligt stadgande."

Lagrådet hänvisade till vad som tidigare sagts om första stycket i samma punkt i övergångsbestämmelserna. Där har rådet

bl. a. anfört: "Konkursen avser nämligen att realisera den förmånsrättsordning som gällde vid tiden för konkursansökan. Det skulle stå i dålig överensstämmelse med konkursens syfte att låta förmånsrättsordningen under konkursens gång få ett väsentligt ändrat reellt innehåll, vare sig i förhållandet mellan innehavare av fastighetsinteckning och oprioriterade borgenärer eller i förhållandet mellan innehavare av sådan inteckning och innehavare av förlagsinteckning."

C.

Därefter har införts lag (1984:649) om företagshypotek.

Till denna finns en särskild lag med övergångsbestämmelser, SFS 1984:650, som i 1 § anger att själva lagen träder i kraft 1986-01-01.

I 3 § anges som huvudregel att lagen även gäller "äldre" företagsinteckningar, men i 5 § görs undantag för bl a konkurs på grund av ansökan före lagens ikraftträdande.

Vidare anges i 10 § att om en borgenär har "äldre" företagsinteckning kan "någon vars rätt beror därav" yrka att äldre bestämmelser skall tillämpas. Dock endast vid konkurs efter ansökan som gjorts före utgången av 1990. Här finns en femårig anpassningstid och "frysningsprincipen" är tydligt angiven.

2. 14 kap 18 § konkurslagen

Enligt äldre bestämmelser i denna paragraf får man använda "företagsinteckningsegendom" till att betala konkurskostnader om inga andra medel finns. Enligt den nya lydelsen har denna rätt borttagits, då förmånsrätt på grund av innehav av företagsinteckning blivit en allmän förmånsrätt.

Punkt 2 till övergångsbestämmelserna till ändringarna i KL är dock identisk med punkt 2 i övergångsbestämmelserna till FRL. Därtill kommer att det uttryckligen i propositionen anges på sid 158 att 14 kap 18 § gäller i dess äldre lydelse, om där finns "äldre" företagsinteckningar.

Det måste då enligt föreningens uppfattning medföra att i de konkurser som påbörjats 2004 gäller äldre bestämmelser.

3. 10 § och 10a § i FRL

Enligt 15 § FRL i sin äldre lydelse har fordringar med förmånsrätt enligt 10 § och 10a § bättre rätt, om det behövs, än fordringar med säkerhet i företagsinteckning. Denna företrädesrätt är borttagen ur lagtexten fr o m den 1 januari 2004. Lagtekniskt blir det "rätt" ändå, då ju företagsinteckning tilldelats förmånsrätt enligt 11 § FRL.

Punkt 2 i övergångsbestämmelserna till FRL anger att om "äldre" företagshypotek finns skall äldre bestämmelser tillämpas fram till den 1 januari 2005. Då man inte angivit någon begränsning av vilka äldre bestämmelser som skall tillämpas, anser föreningen att även 15 § FRL i sin äldre lydelse skall

tillämpas i konkurser påbörjade 2004, där det finns äldre företagsinteckningar. Detta ter sig också naturligt med beaktande av den inställning som presenterats i propositionen enligt ovan såvitt gäller ändringen av 14:18 KL.

Fjällbacka den 10 juni 2005

På styrelsens uppdrag

/Hans Lindell/